

ביס, ביבשה ובאוויר: כך איראן מבריחה נשק לחות'ים

written by נועה לזימי | 24.12.2024

למרות המכות שספגו, החות'ים ממשיכים לתחזק רשת הברחות נשק מחושלת. על מנת לגדוע אותה, יש צורך דחוף בשיפור התיאום הבינלאומי בנושא ובפעולה ישראלית נחרצת באיראן.

מי שקיווה כי הפסקת האש עם לבנון תביא לרגיעה בגזרת החות'ים התבדה. למעשה, רק בחודש דצמבר בוצעו, נכון לכתבת שורות אלו, 15 מתקפות טילים בליסטיים או כטב"מים משטח תימן לעבר ישראל ¹ רובם יורטו אך מקצתם גרמו נזק כולל פגיעה אנושה בבית ספר ברמת אפעל.

בתגובה ערכה ישראל, בפעם השלישית, תקיפה אווירית נגד מטרות חות'יות שגרמה לשיתוק פעילות של שלושה נמלים והשמדה יעדים של המיליציה התימנית גם בבירה צנעא. אך נדמה שתקיפה זו, בדומה לקודמותיה, אינה צפויה להרתיע את החות'ים שחותרים לבסס את מעמדם כארגון המוביל את ציר ההתנגדות בהובלת איראן, וכעת מסתמן כיחיד שנותר במערכה.

יש לתהות כיצד הצליחו החות'ים להמשיך ולהתעצם, חרף השמדה מתמשכת של האמל"ח שלהם? היינו מצפים שמנגנוני פיקוח בינלאומיים, לצד סיורים של כוחות הקואליציה לכל הפחות, יסכלו את אספקת הנשק השוטפת למיליציה באופן שיקשה על החות'ים לתחזק את המתקפות שלהם במרחב היס האדום לאורך זמן ² גם אם לא יוכלו למנוע שיגורים תקופתיים לעבר ישראל.

כיום, למעלה משנה מתחילת המעורבות שלהם ב"חרבות ברזל", ניתן לקבוע כי למרות המכות שספגו, החות'ים ממשיכים להתעצם צבאית. נדמה שהדבר קשור בין היתר בעובדה שהחות'ים עושים שימוש בטקטיקות הברחה מתוחכמות שסייעו להם לעקוף את הפיקוח הבינלאומי וכך לשמר רשת הברחות מסועפת.

שני הנמלים המרכזיים בשליטת החות'ים הם חודיידה וסאליף, השוכנים על חוף היס האדום. בעקבות הטלת אמברגו הנשק על החות'ים ב-2015 והקמת מנגנון הפיקוח של האו"ם ((UNVIM), ספינות משא שעגנו בנמל בג'בוטי עברו בדיקה מקדימה על מנת לוודא כי הן נושאות סחורות הומניטריות בלבד, לפני שהן מורשות להמשיך לנמלים התימנים שממול.

מנגנון זה, לצד סיורים של הקואליציות הימיות, התגלו כיעילים במידת מה בסיכול הברחה של נשקים, בעיקר גדולים, דרך היס האדום. עם זאת, החות'ים הצליחו להתגבר על המכשול הזה על ידי שימוש בכלי שיט קטנים מסוג "דאו" שמצליחים לחמוק מהפיקוח, וכך הועברו חלקי מל"טים וטילים ישירות לנמלי חודיידה וסאליף. נוסף על נשק, דרך נתיב היס האדום, מוברחים תדיר כימיקלים המשמשים לייצור חומרי נפץ במסווה של דשן.

נתיב הברחה פחות מוכר של החות'ים עובר דרך היס הערבי. על פי דוח של משרד האו"ם לסמים ופשיעה (UNDOC), בין השנים 2015-2023 נתפסו בים הערבי 16 כלי שיט שנשאו סה"כ כ-2.4 מיליון כלי נשק ותחמושת. המטענים מועברים מנמלים איראניים למפרץ עומאן או לחופי סומליה, ומשם מועמסים על ספינות "דאו" קטנות יותר לחוף הדרומי של תימן והלאה דרך המדבר לאזורים בשליטת החות'ים.

מחביאים טילים מתחת גנרטורים

המיליציה התימנית עושה שימוש גם בנתיבים יבשתיים לצורכי הברחת נשק. בשל העובדה שהגבול הסעודי מצפון מאויש בצבא, וכי חלק מהמעברים היבשתיים נמצאים בשליטת ממשלת תימן, הגבול היבשתי שנותר פרוץ יחסית הוא עם עומאן ממזרח, בעיקר באזור שאהן.

כדי להגיע אליו מאזורים בשליטת החות'ים, צריך לעבור כמה מאות קילומטרים של כבישים בשליטת כוחות הביטחון התימנים. אף על פי כן, החות'ים פועלים להתגבר גם על המשוכה הזו, ויעיד על כך ניסיון הברחה של 52 טילים נגד טנקים תוצרת איראן שהוחבאו תחת גנרטורים חשמליים. במקרים אחרים מועברים מבתי עסק שיושבים בעומאן חומרים דו שימושיים שהחות'ים משתמשים בהם לייצור כטב"מים [?] בעיקר מנועים ורכיבים אלקטרוניים. אלו מועמסים על משאיות מסחריות ומוסתרים על ידי מוצרי תקשורת.

ומה לגבי הערוץ האווירי? ביולי האחרון חודשו הטיסות מצנעא לרבת-עמון כחלק מהסכמות שהושגו במו"מ מול ממשלת תימן. אף על פי שעד כה לא נמצאו ראיות חד משמעיות לכך, המהלך מעלה את החשש להברחות נשק דרך האוויר.

אם כן, ההתמודדות עם האיום החות'י חייבת לכלול מאמץ מרוכז ומתואם לפגוע אנושות ברשת ההברחות בכל הערוצים הקיימים לרשותם. הקהילה הבינלאומית תידרש להגביר את מאמציה, בין היתר, בכל הקשור להעמדה לדין של מבריחים שנתפסו. לצורך כך, יש צורך בשיתוף הראיות שנמצאו בזירה עם הרשויות התימניות על מנת שאלו יוכלו למצות עמם את הדין. נכון תעשה ישראל אם תנצל את חלון ההזדמנויות שנפתח לקראת כניסת טראמפ לבית הלבן ותפעל באופן נחרץ באיראן, צינור החמצן הראשי של החות'ים. עוד מומלץ לישראל לקדם שיח מול בכירים בממשל האמריקני החדש על מנת שזו תקדם סנקציות מחמירות יותר על הארגון. התפרסם בישראל היום, בתאריך 24.12.2024.